

Reactie FODOK (Nederlandse Federatie van Ouders van Dove Kinderen) op het wetsvoorstel Passend Onderwijs.

De FODOK is van mening dat onderwijs alleen werkelijk passend is als uitgegaan wordt van de behoeften van het kind in relatie tot de kennis, de expertise en de vaardigheden van professionals in het onderwijs. Als in de toelichting bij deze internetconsultatie al gesteld wordt: “Het liefst op een gewone school” en “als het echt nodig is, in het speciaal onderwijs”, dan spreekt de overheid een overduidelijke kwalificatie uit, nl.: regulier onderwijs is te prefereren boven speciaal onderwijs, zonder dat daarbij recht gedaan wordt aan de behoeften van individuele leerlingen. Wij verwijzen graag nog eens naar de Salamanca-verklaring van Unesco uit 1994, die voor het overige toegankelijkheid van reguliere voorzieningen voor kinderen met een handicap bepleit:

“Educational policies should take full account of individual differences and situations. The importance of sign language as the medium of communication among the deaf, for example, should be recognized and provision made to ensure that all deaf persons have access to education in their national sign language. Owing to the particular communication needs of deaf and deaf/blind persons, their education may be more suitably provided in special schools or special classes and units in mainstream schools.”

Onvoldoende “dovenexpertise” in het regulier onderwijs

Voor dove leerlingen is het dus zeer de vraag of regulier onderwijs het meest passende onderwijs is. Allereerst zal het regulier onderwijs zelden tegemoet kunnen komen aan de speciale communicatiebehoeften van de dove leerling.

Daarnaast is de FODOK ervan overtuigd dat docenten in het regulier onderwijs niet voldoende toegerust zijn en dat ook nooit zullen kunnen zijn, om dove kinderen en jongeren adequaat te begeleiden. “Dovenexpertise” vraagt jarenlange scholing en omgang met veel vertegenwoordigers van de doelgroep. Een docent in het regulier onderwijs, die zelden meer dan één dove leerling in zijn/haar loopbaan tegenkomt, kan zich die expertise nooit eigen maken. Hij zal onvoldoende rekening houden met de handicap van de dove leerling, zich niet realiseren dat deze leerling in de klassensituatie heel veel mist, geen oog hebben voor hiaten in de ontwikkeling van de dove leerling en helemaal niet in staat zijn extra problematiek bij deze dove leerling vast te stellen. En extra problematiek is er volop:

- Van dove mensen is bekend is dat zij relatief veel psychische problematiek hebben, tot uiting komend in (internaliserend) terugtrekgedrag dan wel in (externaliserend) probleemgedrag. Dit wordt zelden als zodanig gediagnosticeerd door professionals die geen “dovenexpertise” hebben.
- Er is soms sprake van nevenhandicaps (verstandelijke handicaps, maar ook ADHD, dyslexie en dyspraxie), waarvan de uitingsvormen door dezelfde professionals vaak beschouwd worden als “gewoon” voortvloeiend uit de handicap doofheid.
- Door hun handicap hebben veel doven hiaten en achterstanden in de sociaal-emotionele ontwikkeling. Wie daarmee niet bekend is, zal in zijn omgang met en benadering van dove leerlingen onvoldoende rekening houden met wat

deze kinderen wel en niet aankunnen en dus geen recht doen aan de speciale behoeftes van deze leerlingen.

- Ook zijn er zo weinig dove kinderen, dat de dove leerlingen vaak eenlingen op een school zijn. Door hun beperkingen zijn ze niet altijd in staat vriendschappen te ontwikkelen op de reguliere school en ook dat zal zijn weerslag hebben op het gevoel van welbevinden, en uiteraard eveneens op het schoolse presteren van de dove leerling.

Wij zien in deze regeling geen garanties dat het regulier onderwijs ook daadwerkelijk in voldoende mate een beroep zal gaan doen op de expertise van het Cluster 2-onderwijs. Voor dove kinderen is dat desastreus! De FODOK vindt dat het extra budget dat beschikbaar komt voor een dove leerling geormerkt moet worden en dat, ook voor de ouders, transparant begroot en verantwoord moet worden op welke wijze dit budget voor deze leerling is ingezet. Daarbij moet gegarandeerd zijn dat de benodigde expertise betrokken wordt bij een, met instemming van de ouder, betrokken Cluster 2-instelling.

Randvoorwaarden bij mogelijke overheveling tolkvoorziening

Aan de mogelijke overheveling van de tolkvoorziening naar Cluster 2 stelt de FODOK de volgende eisen:

- Bij eventuele overheveling zal het gehele oorspronkelijke budget, inclusief organisatiekosten, overgedragen moeten worden.
- Het individuele recht op een tolk moet blijven bestaan.
- Wettelijk moet verankerd worden dat het eventueel over te hevelen budget voor de tolkvoorziening bestemd is, terwijl daarnaast deze gelden voor een zeer beperkt aantal met name te noemen aanpalende voorzieningen (i.c. tolken in deelparticipatie, internaatsplaatsen Haren) zijn in te zetten.
- Het primaat van het belang van de tolkgebruiker boven de kostenafweging van een betrokken instelling moet wettelijk geborgd worden.

Zeggenschap ouders onvoldoende gegarandeerd

Ook is de FODOK van mening dat de zeggenschap van ouders onvoldoende gegarandeerd is in het huidige wetsvoorstel: ouders moeten vrijelijk keuzes kunnen maken en hun voorkeuren voor type onderwijs en specifieke school kunnen aangeven en gehonoreerd kunnen krijgen. Ouders moeten zich in dit proces kunnen wenden tot een onafhankelijke instantie die hen in de verschillende fases van de aanmelding ondersteunt. Daarnaast moeten ouders een beroep kunnen doen op een geschillenregeling. En uiteraard moet de stem van de ouders van wezenlijke invloed zijn bij de vaststelling van het ontwikkelingsperspectief.

Leren van het verleden

De Commissie Dijsselbloem concludeerde in 2008 in *Tijd voor onderwijs*:

“Ook in de toekomst zal onderwijsvernieuwing nodig blijven. Ten behoeve van de door de overheid geïnitieerde toekomstige vernieuwingen van het onderwijsbeleid, heeft de commissie een toetsingkader geformuleerd. Belangrijke onderdelen daarin zijn: een breed gedragen en goed onderbouwde probleemanalyse, evaluatie van voorgaand beleid, verantwoorde afweging van beleidsalternatieven, voldoende tijd en financiële middelen voor de invoering, een helder gepositioneerde uitvoeringsorganisatie en (tussentijdse) evaluatie voordat het ingezette beleid eventueel wordt

aangepast. Wanneer het gaat om onderwijsinhoudelijke vernieuwingen dienen deze wetenschappelijk gevalideerd te zijn. Zoniet, dan moet de beleidsvernieuwing eerst kleinschalig en wetenschappelijk begeleid worden uitgetoetst en geëvalueerd. De commissie bepleit verder dat de Tweede Kamer uit een oogpunt van zorgvuldigheid bij grote beleidsveranderingen zelf een onafhankelijke uitvoeringstoets laat verrichten. Voor wat betreft vernieuwingen van de onderwijsinhoud (examenprogramma's e.d.) bepleit de commissie een continu en geleidelijk proces waarvoor ook zichtbaar en structureel middelen op de begroting moeten worden vrijgemaakt. Vakdocenten moeten betrokken worden bij de inhoudelijke uitwerking van deze nieuwe onderwijsprogramma's."

De FODOK is van mening dat met het wetsvoorstel Passend Onderwijs, zoals ook recent door de Minister van OCW verwoord in haar brieven betreffende Passend Onderwijs, d.d. 31 januari en 16 februari 2011, aan het zeer gefundeerde toetsingskader van de commissie wordt voorbijgegaan en wij vragen haar daarom haar voorstellen nogmaals zorgvuldig te toetsen, ook in het licht van het door de Minister voorgestelde financiële kader.

Namens de FODOK:

Mariën Hannink, beleidsmedewerker

m.hannink@fodok.nl / 030 2948679 / 06 50 836 310